

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	7Cdo/137/2021
Identifikačné číslo spisu:	1216202935
Dátum vydania rozhodnutia:	29.11.2022
Meno a priezvisko:	JUDr. Peter Brňák
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2022:1216202935.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov 1/ Ing. A. G. a 2/ H. G., obaja bývajúci v L., J. XB, zastúpených Advokátskou kanceláriou JUDr. KLUČKOVÁ, advokátka s.r.o., so sídlom v Bratislave, Pluhová 29, v mene ktorej koná advokátka a konateľka JUDr. Vladimíra Gáliková Klučková, proti žalovanej Slovenskej republike, v mene ktorej koná Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, Pribinova 2, Bratislava, o náhradu škody v sume 310.047,79 € s prísl., vedenom na Okresnom súde Bratislava II pod sp. zn. 9C/30/2016, o dovolaní žalobcov 1/ a 2/ proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 25. júna 2020 sp. zn. 3Co/6/2019, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 25. júna 2020 sp. zn. 3Co/6/2019 z r u š u j e a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava II (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „prvostupňový súd“) rozsudkom z 27. septembra 2018 č. k. 9C/30/2016-366 zamietol žalobu žalobcov 1/ a 2/ (ďalej spolu len „žalobcov“) a žalovanej nepriznal náhradu trov konania. Po vykonanom dokazovaní súd prvej inštancie ustálil, že žalobcovia sa v konaní domáhali náhrady škody, ktorá im mala vzniknúť v dôsledku prietahov v konaní, ako i tým, že orgány činné v trestnom konaní nezabezpečili a nezaistili majetok obvineného E. L., ktorý im nemal ako vrátiť požičané finančné prostriedky.

1.1. Nosné dôvody (ratio decidendi) zamietnutia žaloby spočívali podľa prvostupňového súdu v premlčaní sporného nároku, ktorú námietku premlčania žalovaná riadne vniesla v rámci súdneho konania. V tomto ohľade prvostupňový súd uviedol, že „predmetom konania bol nesprávny postup orgánov činných v trestnom prípravnom konaní, žalobcovia sa ako poškodení dozvedeli o škode najneskôr momentom podania obžaloby prokurátorom ... na Okresný súd ..., t.j. dňa 17.05.2012; počnúc nasledujúcim dňom (18.05.2012) im začala plynúť subjektívna premlčacia lehota podľa § 19 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z.z. na uplatnenie nároku na náhradu škody, a táto uplynula dňa 18.05.2015. Pokiaľ žalobcovia podali žalobu vo veci na súd prvej inštancie dňa 22.02.2016, s prihliadnutím i na 6 mesačnú lehotu na vybavenie žiadosti o predbežné prerokovanie nároku na náhradu škody v zmysle § 15 ods. 1 v spojení s § 16 ods. 4 zákona č. 514/2003 Z.z., podali ju oneskorene“ (body 47 až 50 odôvodnenia prvostupňového rozsudku).

1.2. Nad rámec uvedeného (obiter dictum) prvostupňový súd uviedol, že „i v prípade, ak by žalovanou vznesená námietka premlčania nebola dôvodná, nemohol by žalobe z hľadiska vecnej stránky vyhovieť ... Prvým predpokladom vzniku zodpovednosti za škodu je nesprávny úradný postup ... Na to, aby bol naplnený tento predpoklad, je nutné, aby na to príslušný orgán (t.j. v trestnom konaní prokurátor ako dozorujúci orgán) konštatoval nesprávny úradný postup. Hodnotiť postup vyšetrovateľov neprináleží súdu, konajúcemu v občianskom konaní, ale len prokuratúre. Zo strany dozorujúceho prokurátora v trestnom konaní, od ktorého žalobca odvodzuje svoj nárok na náhradu škody, neboli konštatované ani prietahy, ani iné konanie vyšetrovateľov nebolo označené za nesprávne alebo v rozpore so zákonom. Uznesením okresnej prokurátorky ... zo dňa 10.06.2011 bol zamietnutý návrh žalobkyne v 2/ rade na zaistenie nároku poškodených, nakoľko žalobcovia ako poškodení v trestnom konaní nepreukázali dostatočne závažné skutočnosti na vydanie takéhoto rozhodnutia. Žalobkyňa v 2/ rade voči tomuto rozhodnutiu nepodala opravný prostriedok. Druhým predpokladom zodpovednosti štátu za škodu škody je vznik škody. Žalobcovia tvrdia, že nekonaním orgánov činných v trestnom konaní im bola spôsobená škoda, nakoľko nebol zaistený majetok páchatel'a trestného činu a teda finančné prostriedky, ktoré požičal tomuto páchatel'ovi, nezískali späť. Žalobcovia si svoje nároky voči páchatel'ovi trestného činu uplatnili v občianskom súdnom konaní, ktoré je vedené na tunajšom súde pod sp. zn. 10C/15/2018. Čo sa týka tretieho predpokladu vzniku zodpovednosti štátu za škodu, žalobcovia v predmetnom konaní nepreukázali, že by ich prípadná škoda bola v priamom dôsledku s konaním orgánov činných v trestnom konaní, keď priamy súvis ... s konaním orgánov činných v trestnom konaní žalobcovia žiadnym spôsobom nepreukázali." (bod 51 odôvodnenia prvostupňového rozsudku).

1.3. Nakoľko žalovaná mala vo veci plný úspech, vznikol jej nárok na náhradu trov konania voči žalobcom a to v plnom rozsahu, keďže jej však v konaní žiadne trovy nevznikli, súd jej ich náhradu nepriznal.

2. Krajský súd v Bratislave (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalobcov rozsudkom z 25. júna 2020 sp. zn. 3Co/6/2019 rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil a žalovanej nepriznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

2.1. Odvolací súd právne závery prvostupňového súdu o premlčení sporného nároku nepovažoval za správne. V tomto ohľade uviedol, že „[z]ískaním vedomosti o páchatel'ovi trestného činu a o jeho záväzku zaplatiť žalobcom škodu vo výške 171.537,47 eura žalobcovia totiž nenadobudli vedomosť o škode a jej výške (310.047,79 eura), ktorá okolnosť zakladá počiatok plynutia premľacej lehoty v zmysle § 19 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z.z.; predpoklad hypotézy právnej normy sa totiž nespája s vedomosťou žalobcov (poškodených) o tom, kto za škodu zodpovedá. Ten sa nespája ani s ich vedomosťou o tom, či a prípadne kedy nesprávnosť úradného postupu bola vyslovená (konštatovaná) príslušným orgánom. Jediným predpokladom začiatku plynutia premľacej lehoty je okamih, kedy sa skutočne dozvedeli o škode, t.j. o skutkových okolnostiach, z ktorých možno zistiť vznik škody (v predpokladanej výške), zakladajúcej jej uplatnenie v zmysle zákona č. 514/2003 Z.z. (k tomu rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pod sp. zn. 5MCdo/13/2010).“ (body 20 a 21 odôvodnenia napadnutého odvolacieho rozhodnutia).

2.2. V súvislosti so škodou, ktorá mala žalobcom vzniknúť v súvislosti s nevymôženou pohľadávkou voči nebohému E. L. v sume 310.047,79 € odvolací súd uviedol, že „... ak svedčí poškodenému ako veriteľovi právo voči jeho dlžníkovi, ktoré môže uplatniť, resp. uspokojiť, nevzniká mu zatiaľ nárok na náhradu škody spôsobenej výkonom verejnej moci voči štátu. Až v prípade, že takú pohľadávku nemôže ako priamy nárok uspokojiť, vzniká mu majetková ujma (škoda) spočívajúca v strate jeho majetku ... Z vykonaného dokazovania vyplynulo, že Okresný súd Bratislava I uložil rozsudkom zo dňa 12.03.2015, sp. zn. 7T/38/2012, odsúdenému, t.č. nebohému E. L., nahradiť žalobcom škodu vo výške 171.573,47 eura a vo zvyšku ich odkázal na civilné súdne konanie. Žalobcovia si žalobou zo dňa 12.03.2018 uplatnili na Okresnom súde Bratislava II voči nebohému ako žalovanému nárok na zaplatenie sumy 138.510,34 eura s prísl., o ktorom medzitým okresný súd rozhodol tak, že žalobe v plnom rozsahu vyhovel a žalovaného zaviazal zaplatiť žalobcom sumu 138.510,34 eura s prísl. ... Je potom nepochybné, že žalobcovia disponovali pohľadávkou voči t.č. nebohému E. L., tvoriacej uplatnený nárok na náhradu škody, a preto boli povinní preukázať jej nedobytnosť. Napriek deklarácii nedobytnosti (viď vyjadrenie na pojednávaní dňa 17.10.2017 na č.l. 178), žalobcovia v konaní nepreukázali bezúspešnosť vymoženía, t.j. uspokojenia súdmi právoplatne priznanej pohľadávky voči nebohému, v celkovej sume 310.083,81

eura, čo v danej situácii predpokladalo predloženie dôkazu o tom, že za účelom jej uspokojenia sa voči t.č. už nebohému E. L. domáhali nútenej realizácie výkonu súdneho rozhodnutia, avšak táto bola neúspešná (napr. exekúcia voči E. L. musela byť zastavená z dôvodu, že sa nepodarilo zistiť majetok alebo príjmy, ktoré by mohli byť postihnuté exekúciou a stačili by aspoň na úhradu trov exekútora, resp. po smrti E. L. z dôvodu, že tento nezanechal žiaden majetok alebo len majetok nepatrnej hodnoty, z ktorého by mohli byť uspokojené ich nároky); treba podotknúť, že len samotná smrť E. L., bez súčasného osvedčenia, že tento nezanechal žiaden majetok ako dedičstvo (na území Slovenskej republiky alebo v zahraničí), nevylučuje možnosť uspokojenia nárokov žalobcov voči nemu. (body 22 a 23 odôvodnenia napadnutého odvolacieho rozhodnutia).

2.3. Podľa názoru odvolacieho súdu žalobcovia nepreukázali ani príčinnú súvislosť medzi nesprávnym úradným postupom a škodou (čo konštatoval aj prvostupňový súd). „Žalobcovia totiž neunesli bremeno ich tvrdenia, že nebyť nesprávneho úradného postupu nevznikla by im škoda v deklarovanej výške, nakoľko by dosiahli uspokojenie svojich nárokov z majetku t.č. nebohému E. L.. Z pohľadu príčinnej súvislosti bolo potom významné, aby žalobcovia osvedčili, že v období tvrdenej nečinnosti orgánov činných v trestnom konaní existoval taký majetok nebohému, z ktorého by mohol byť reálne a pri pravidelnom behu udalostí uspokojený ich nárok na zaplatenie pohľadávky vo výške 310.047,79 eura, avšak k jeho uspokojeniu nedošlo práve v dôsledku nesprávneho úradného postupu. Žalobcovia za uvedeným účelom síce podali návrh na vykonanie dokazovania (viď vyjadrenie ich právneho zástupcu na pojednávaní dňa 17.10.2017 na č.l. 178), tento však následne, v primeranej lehote nedoplnili a v priebehu ďalšieho konania na ňom nezotrvali; žalobcovia tak nepreukázali existenciu príčinnej súvislosti medzi namietaným nesprávnym úradným postupom a deklarovanou škodou.“ (bod 24 odôvodnenia napadnutého odvolacieho rozhodnutia).

2.4. Odvolací súd uzavrel, že „hoci súd prvej inštancie posúdil po právnej stránke nesprávne žalovanou vznesenú námietku premĺčania, považujúc nárok žalobcov na náhradu škody za uplatnený po uplynutí premĺčacej lehoty ... v ďalšom správne uzavrel, že žalobcovia nepreukázali splnenie všetkých predpokladov zodpovednosti žalovanej za škodu, a to najmä existenciu škody a príčinnej súvislosti medzi nesprávnym úradným postupom a škodou.“ (bod 25 odôvodnenia napadnutého odvolacieho rozhodnutia).

2.5. Odvolací súd rozhodol o nároku na náhradu trov odvolacieho konania tak, že žalovanej, ktorá mala vo veci úspech, nepriznal proti žalobcom nárok na náhradu trov odvolacieho konania, nakoľko jej žiadne trovy v odvolacom konaní nevznikli.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podali žalobcovia (ďalej aj „dovolatelia“) dovolanie, a to podľa § 420 písm. f/ CSP a § 421 ods. 1 písm. b/ CSP. Po rekapitulácii priebehu konania pred oboma nižšími súdmi a uvedení ich skutkovej a právnej argumentácie v danom spore navrhli, aby dovolací súd zrušil obe rozhodnutia nižších súdov a vec vrátil prvostupňovému súdu na ďalšie konanie a priznal im voči žalovanému náhradu trov konania.

3.1. V súvislosti s dovolaním podľa § 420 písm. f/ CSP namietali

(i) nedostatočné odôvodnenie, nepresvedčivosť, zmätočnosť a nepreskúmateľnosť napadnutého odvolacieho rozhodnutia, a to všetko v súvislosti s posudzovaním ne/premĺčateľnosti sporného nároku keď odvolací súd podľa ich názoru (implicitne) považoval námietku premĺčania za dôvodnú resp. odvolací súd neuviedol, kedy vlastne mala žalobcom začať plynúť premĺčacia lehota,

(ii) že odvolacím súdom „uvedené dôvody týkajúce sa predpokladov vzniku zodpovednosti žalovaného za škodu neboli uvádzané súdom prvej inštancie ..., ani ich neuvádzal žalovaný ako prostriedky procesnej obrany. Ide o nové dôvody, pre ktoré má byť nárok žalobcov uplatnený v konaní nedôvodným ... Žalobcovia majú za to, že tým, že odvolací súd ustálil nesplnenie predpokladov vzniku zodpovednosti žalovaného za škodu na základe nových dôvodov, ktoré neboli uvedené v Rozsudku súdu prvej inštancie a žalobcovia sa k nim nemohli vyjadriť, porušil princíp dvojinstančnosti civilného sporového konania. Žalobcovia poukazujú nižšie aj na relevantnú súdnu prax považujúcu postup odvolacieho súdu za priečiaci sa základným procesným princípom.“ V tejto súvislosti poukázali na súdnu judikatúru (3Cdo/302/2008, II. ÚS 233/2010).

3.2. V súvislosti s dovolaním podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP žalobcovia uviedli, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená, a to otázky, „či štát zodpovedá za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci aj v

pripade, ak orgán verejnej moci spôsobil svojou nečinnosťou nedobytnosť pohľadávky veriteľa voči dlžníkovi, pričom súčasne svojou nečinnosťou spôsobil, že majetok dlžníka, z ktorého mohla byť veriteľova pohľadávka v čase jej splatnosti uspokojená, nebol nikdy zistený".

4. Žalovaná vo svojom vyjadrení k dovolaniu žalobcov v podstatnom uviedla, že nižšie súdy náležite zistili skutkový a právny stav a vo veci správne rozhodli. Navrhla, aby dovolací súd dovolanie ako nedôvodné zamietol.

5. Žalobcovia vo svojom stanovisku k vyjadreniu žalovanej v podstate zopakovali opis priebehu konania pred nižšími súdmi a ich dovoláciu argumentáciu.

6. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie žalobcov podľa § 420 písm. f/ CSP je v časti prípustné a tiež dôvodné; v dôsledku jeho účinku dovolací súd zrušil rozhodnutie odvolacieho súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 449 ods. 1 a § 450 CSP).

7. Dovolací súd je viazaný dovolacími dôvodmi (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (viď § 428 CSP). Dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

8. V danom prípade dovolatelia uplatnili dovolací dôvod (tiež) v zmysle § 420 písm. f/ CSP, podľa ktorého je dovolanie prípustné (proti rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej, alebo ktorým sa konanie končí), ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

9. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu konania v zmysle § 420 písm. f/ CSP, sú a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia.

9.1. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestranom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

9.2. Pojem „procesný postup“ bol vysvetlený už vo viacerých rozhodnutiach najvyššieho súdu tak, že sa ním rozumie len faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra prejednávania veci, to ako súd viedol spor, znemožňujúca strane sporu realizáciu jej procesných oprávnení a mариaca možnosti jej aktívnej účasti na konaní (porovnaj R 129/1999 a 1Cdo/6/2014, 3Cdo/38/2015, 5Cdo/201/2011, 6Cdo/90/2012). Tento pojem nemožno vykladať extenzívne jeho vzťahovaním aj na faktickú meritórnu rozhodovaciu činnosť súdu. „Postupom súdu“ možno teda rozumieť iba samotný priebeh konania, nie však konečné rozhodnutie súdu posudzujúce opodstatnenosť žalobou uplatneného nároku.

10. Žalobcovia v podanom dovolaní najskôr namietali nedostatočné odôvodnenie, nepresvedčivosť, zmätočnosť a nepreskúmateľnosť napadnutého odvolacieho rozhodnutia, a to všetko v súvislosti s posudzovaním ne/premlčateľnosti sporného nároku keď odvolací súd podľa ich názoru (implicitne) považoval námietku premlčania za dôvodnú resp. odvolací súd neuviedol, kedy vlastne mala žalobcom začať plynúť premlčacia lehota [bod 3.1.(i)].

10.1. Podľa názoru najvyššieho súdu uvedená námietka už na prvý pohľad nezodpovedá obsahu napadnutého odvolacieho rozhodnutia, nakoľko odvolací súd v súvislosti s otázkou premlčania v bode 20 jeho dôvodov jednoznačne uviedol, že s vysloveným právnym záverom prvostupňového súdu o premlčení sporného nároku sa nestotožnil a aj uviedol, že prečo (body 20 a 21 odôvodnenia odvolacieho rozhodnutia). Navyše v bode 25 jeho dôvodov uviedol, že „súd prvej inštancie posúdil po právnej stránke nesprávne žalovanou vznesenú námietku premlčania, považujúc nárok žalobcov na náhradu škody za uplatnený po uplynutí premlčacej lehoty v zmysle § 19 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z.z.“, preto ani implicitne nemohol považovať odvolací súd vznesenú námietku premlčania za dôvodnú, ako uvádzajú dovolatelia. Pokiaľ odvolací súd neakceptoval právny záver prvostupňového súdu, že nárok je premlčaný, nebol potom ani dôvod, aby beh premlčacej lehoty bližšie vysvetľoval. Inak povedané namietaný nedostatok nebol spôsobilý dosiahnuť zákonom predpokladanú intenzitu porušenia práva na spravodlivý proces.

10.2. Dovolanie žalobcov pre namietanú vadu považoval preto najvyšší súd za nedôvodné.

11. Naopak za dôvodnú považoval najvyšší súd ďalšiu námietku dovolateľov, že odvolacím súdom „uvedené dôvody týkajúce sa predpokladov vzniku zodpovednosti žalovaného za škodu neboli uvádzané súdom prvej inštancie ..., ani ich neuvádzal žalovaný ako prostriedky procesnej obrany. Ide o nové dôvody, pre ktoré má byť nárok žalobcov uplatnený v konaní nedôvodným ... Žalobcovia majú za to, že tým, že odvolací súd ustálil nesplnenie predpokladov vzniku zodpovednosti žalovaného za škodu na základe nových dôvodov, ktoré neboli uvedené v Rozsudku súdu prvej inštancie a žalobcovia sa k nim nemohli vyjadriť, porušil princíp dvojinstančnosti civilného sporového konania.“ [bod 3.1.(ii)].

12. Podľa § 382 CSP ak má odvolací súd za to, že sa na vec vzťahuje ustanovenie všeobecne záväzného právneho predpisu, ktoré pri doterajšom rozhodovaní veci nebolo použité a je pre rozhodnutie veci rozhodujúce, vyzve strany, aby sa k možnému použitiu tohto ustanovenia vyjadrili.

12.1. Vyššie citované ustanovenie má predísť vydávaniu tzv. prekvapivých rozhodnutí, vychádza z princípu predvídateľnosti súdneho rozhodnutia, ktorý je považovaný za komponent princípu právneho štátu, osobitne princípu právnej istoty.

12.2. O tzv. prekvapivé rozhodnutie ide predovšetkým vtedy, ak odvolací súd založí svoje rozhodnutie vo veci na iných právnych záveroch ako súd prvej inštancie, za súčasného naplnenia tej okolnosti, že proti týmto iným (odlišným) právnym záverom odvolacieho súdu, nemá strana konania možnosť vyjadrovať sa, právne argumentovať, prípadne predkladať nové dôkazy, ktoré sa z hľadiska doterajších právnych záverov súdu prvej inštancie nejavili ako významné (napr. 7Cdo/1/2018, 2Cdo/33/2020, 7Cdo/129/2019, 7Cdo/21/2020, 2Cdo/275/2019).

13. Dovolací súd predovšetkým uvádza, že nosné (relevantné) dôvody, na základe ktorých prvostupňový súd zamietol žalobu spočívali v jeho právnom závere, že nárok žalobcov bol premlčaný (bod 1.1.). Nad rámec uvedených nosných dôvodov, skôr na posilnenie celkovej argumentácie, prvostupňový súd pomerne stroho a bez náležitého vysvetlenia (pozri bod 51 odôvodnenia prvostupňového rozhodnutia) konštatoval (aj) nesplnenie všetkých troch predpokladov vzniku zodpovednosti za škodu [nezákonné rozhodnutie, resp. nesprávny úradný postup, existencia škody a príčinná súvislosť medzi nezákonným rozhodnutím resp. jeho nesprávnym úradným postupom a škodou (bod 1.2.). Odvolací súd v nesúlase s právnymi závermi prvostupňového súdu o premlčení sporného nároku založil svoje rozhodnutie na nepreukázaní dvoch z troch predpokladov vzniku zodpovednosti za škodu (príčinnej súvislosti a existencie škody), ktoré ďalej rozvinul spôsobom predtým neuvádzaným a nepoznaným tak prvostupňovým súdom, ako aj sporovými stranami (body 2.2. a 2.3.). Inak povedané za určujúce právne posúdenie považoval prvostupňový súd otázku premlčania sporného nároku (ktoré zistené premlčanie nakoniec aj limitovalo vecné posúdenie sporu, pozn.) a odvolací súd za určujúce považoval dva z troch predpokladov vzniku zodpovednosti za škodu (kauzálny nexus a existenciu škody). Podľa názoru najvyššieho súdu strohé a bez náležitého vysvetlenia uvedené dôvody prvostupňovým súdom nad rámec veci, teda netvoriace nosné dôvody (ratio decidendi) jeho rozhodnutia, nezbavujú odvolací súd jeho manudukčnej (poučovacej) povinnosti vyplývajúcej z § 382 CSP.

14. Vzhľadom na vyššie uvedené má dovolací súd za to, že odvolací súd založil predmetný spor na iných/nových právnych záveroch, ako súd prvej inštancie, pričom tieto iné právne závery boli pre rozhodnutie veci rozhodujúce. Podstatou manudukčnej (poučovacej) povinnosti (§ 382 CSP) je zabrániť odňatiu možnosti konať pred odvolacím súdom, a teda zabezpečiť riadny prístup k spravodlivému procesu aj po podaní odvolania. Keďže odvolací súd takto nepostupoval a túto povinnosť si nesplnil, dovolatelia v danej procesnej situácii nemali možnosť namietat' správnosť tohto iného/nového právneho názoru zaujatého až v samotnom odvolacom rozhodnutí. Týmto nesprávnym procesným postupom odvolacieho súdu došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f/ CSP. Uvedená skutočnosť, že v konaní došlo k procesnej vade podľa § 420 písm. f/ CSP je okolnosťou, pre ktorú musí dovolací súd napadnuté rozhodnutie vždy zrušiť, pretože rozhodnutie vydané v konaní postihnutom tak závažnou procesnou vadou nemôže byť považované za správne.

15. Keďže v okolnostiach preskúmvanej veci dospel dovolací súd k záveru, že postup odvolacieho súdu vo vzťahu k namietanej tzv. prekvapivosti rozhodnutia odvolacieho súdu vykazuje znaky namietaného nesprávneho procesného postupu vyplývajúceho z § 420 písm. f/ CSP, najvyšší súd sa dovolacími námietkami žalobcov vyplývajúcimi z § 421 ods. 1 písm. b/ CSP (bod 3.2.) ďalej nezaoberal.

16. Ak je dovolanie dôvodné, dovolací súd napadnuté rozhodnutie zruší (§ 449 ods. 1 CSP). Ak dovolací súd zruší napadnuté rozhodnutie, môže podľa povahy veci vrátiť vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, zastaviť konanie, prípadne postúpiť vec orgánu, do ktorého právomoci patrí (§ 450 CSP). Najvyšší súd v zmysle týchto ustanovení zrušil rozhodnutie odvolacieho súdu a vrátil mu vec na ďalšie konanie.

17. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP). Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP).

18. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.